

Sygn. akt III USKP 93/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania H. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem K. G.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 grudnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. oddała skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. (organ rentowy) decyzją z 1 grudnia 2017 r. stwierdził, że K. G. (zainteresowana) podlega obowiązkowo

ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako osoba wykonująca u płatnika składek H. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (płatnik składek) pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zlecenia, w okresach od 2 do 31 stycznia 2014 r., od 3 do 28 lutego 2014 r., od 3 marca 2014 r. do 30 kwietnia 2014 r., od 2 maja 2014 r. do 30 maja 2014 r., oraz od 2 czerwca 2014 r. do 29 sierpnia 2014 r., od 1 września do 31 października 2014 r., od 3 listopada do 28 listopada 2014 r. W decyzji organ rentowy ustalił również wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanej z tytułu wykonywania powyższych umów.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik składek, domagając się jej zmiany w drodze ustalenia, że wykonawca nie podlega ubezpieczeniom społecznym za okres wskazany w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z 10 października 2018 r., VI U (...) oddalił odwołanie płatnika (punkt I) i zasądził na rzecz organu rentowego koszty zastępstwa procesowego (punkt II).

Sąd Okręgowy ustalił, że przedmiotem działalności płatnika składek jest produkcja urządzeń ochrony przeciwsłonecznej, żaluzji, rolet i innych artykułów przemysłowych, handel artykułami przemysłowymi w imieniu własnym oraz w pośrednictwie. Spółka produkuje i sprzedaje żaluzje i rolety oraz dostarcza katalogi (wzorniki) oferowanych produktów. Do wykonania produktów ochrony przeciwsłonecznej płatnik składek zatrudniała osoby zarówno na podstawie umów o pracę, jak i umów zlecenia oraz umów o dzieło. Na koniec 2014 r. płatnik składek zatrudniał łącznie 184 osoby na umowę o pracę. Zainteresowana i płatnik składek podpisali – datowany na 2 stycznia 2014 r. – dokument zatytułowany „Umowa o dzieło nr (...). Umowa o dzieło z osobą wcześniej przeszkoloną”. W § 1 umowy określono przedmiot umowy w ten sposób, że: „Zamawiający zamawia wykonanie, a Wykonawca zobowiązuje się do wykonania dzieła w postaci: katalogu rollo: szt. 9.000 oklejania próbek tkanin naklejką z numerem”. Przedmiot umowy miał być wykonany z materiałów zamawiającego i według jego wzoru. Powierzenie materiałów i wzorów wykonawcy następowało na podstawie odrębnego protokołu przekazania. Wykonawca oświadczał, że wykonywał już wzorniki i katalogi będące

przedmiotem umowy o dzieło i został już wcześniej w tym zakresie przeszkolony. W § 2 umowy strony ustaliły, że wykonawca „przystąpi do wykonania dzieła w dniu 2 stycznia 2014 r. i zobowiązuje się do wykonania dzieła opisanego w § 1 ust. 1 w terminie do dnia 31 stycznia 2014 r.” Jednocześnie ustalono, że „termin wykonania dzieła uważany jest za zachowany, jeżeli w dniu 31 stycznia 2014 r. w siedzibie zamawiającego Wykonawca przekaze wykonane dzieło w całości i zostanie podpisany przez strony protokół zdawczo-odbiorczy z wyszczególnieniem ilości oraz rodzaju wykonanych wzorników i katalogów będących przedmiotem umowy o dzieło”. Uzgodniono też, że „wykonawca samodzielnie wybiera miejsce, w którym będzie, wykonywał dzieło, poza siedzibą zamawiającego”, że „powierzenie wykonania dzieła przez wykonawcę innej osobie wymaga pisemnej zgody zamawiającego”, a także, że „za opóźnienie w wykonaniu całego lub części przedmiotu umowy o dzieło wykonawca zapłaci zamawiającemu karę umowną w wysokości 10 zł za każdy dzień zwłoki. W przypadku zaistnienia zwłoki zamawiający może wyznaczyć wykonawcy dodatkowy termin wykonania dzieła, z zachowaniem prawa do kary umownej lub jeżeli zwłoka przekroczy 7 dni, odstąpić od umowy oraz żądać zapłaty kary umownej.” W § 3 umowy strony ustaliły, że wykonawca za wykonane dzieło otrzyma „wynagrodzenie w wysokości netto: katalogi rollo – 0,05 zł za 1 sztukę oklejenia próbek tkanin naklejką z numerem. Wskazano, że „wynagrodzenie będzie płatne na podstawie rachunku wystawionego przez wykonawcę, w którym zostanie wskazana ilość poszczególnych wzorników lub katalogów składających się na przedmiot umowy z wyszczególnieniem ceny za 1 wykonaną sztukę oraz wskazaniem całego wynagrodzenia za wykonane dzieło. Wynagrodzenie będzie płatne w terminie 14 dni od doręczenia zamawiającemu rachunku pod warunkiem podpisania protokołu zdawczo-odbiorczego, w którym zostanie stwierdzone, że dzieło zostało wykonane bez wad. W przypadku wystąpienia wad termin zapłaty ulega przedłużeniu do momentu usunięcia wad dzieła przez wykonawcę”.

Załącznikiem do spisanej przez strony umowy był podpisany przez zainteresowaną i pracownika płatnika składek „protokół przekazania materiałów do umowy o dzieło z dnia 02.01.2014”, w którym zainteresowana potwierdziła, że 2 stycznia 2014 r. odebrał od zamawiającego wymienione w protokole materiały o

łączonej wartości 1.300 zł. Protokołem zdawczo-odbiorczym z dnia 31 stycznia 2014 r. zainteresowana w umówionym terminie zdała wykonane zgodnie z umową „9.000 sztuk oklejonych tkanin rollo”, co potwierdził przedstawiciel płatnika składek.

Następnie, strony zawarły w dniach 3 lutego 2014 r., 3 marca 2014 r., 1 kwietnia 2014 r., 2 maja 2014 r., 2 czerwca, 2014 r., 1 lipca 2014 r., 1 sierpnia 2014 r., 1 września 2014 r., 1 października 2014 r. i 3 listopada 2014 r. analogiczne „umowy o dzieło z osobą wcześniej przeszkoloną”, w których przedmiotem umowy było oklejenie próbek tkanin naklejką z numerem w ilości, odpowiednio: 8.000 sztuk, 8.000 sztuk, 5.100 sztuk, 6.000 sztuk, 6.000 sztuk, 8.000 sztuk, 8.000 sztuk, 8.000 sztuk, 12.100 sztuk i 10.100 sztuk. Protokoły odbioru pracy wykonanej w ramach tych umów dotyczyły wymienionych w nich sztuk – oklejonych tkanin rollo. Zainteresowana, podejmując współpracę z płatnikiem składek, najpierw przeszła szkolenie prowadzone przez pracownika płatnika, który po szkoleniu zawierał z nią wstępną umowę ustną i wydawał materiały. Pracownik szkolący miał także sprawdzać wykonaną przez zainteresowaną pracę.

Sąd Okręgowy przyjął, że przedmiotem niniejszego postępowania była zasadność objęcia zainteresowanej ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy świadczonej przez niego na rzecz płatnika składek w okresach wskazanych w decyzji. Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że zainteresowana w okresach objętych zaskarżoną decyzją wykonywała na rzecz płatnika czynności związane z oklejaniem próbek tkanin naklejką z numerem, w ilości od kilku do kilkunastu tysięcy miesięcznie, otrzymując w zamian wynagrodzenie. Spór dotyczył tego, czy czynności te zainteresowana wykonywała w sposób odpowiadający wykonywaniu umowy o dzieło, co miało istotne znaczenie dla objęcia – w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji – ubezpieczeniami społecznymi, z obowiązkiem odprowadzenia przez płatnika stosownych składek.

W ocenie Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego należało uznać, że strony zawarły umowy o świadczenie usług, a nie umowy o dzieło. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że bez znaczenia pozostawało, jak strony nazwały zawieraną umowę, ponieważ - analizując charakter umów - należy brać pod uwagę nie tylko postanowienia przyjęte przez strony (mogące celowo stwarzać pozór zawarcia innej umowy), lecz

także faktyczne warunki ich wykonywania. Zdaniem Sądu Okręgowego w ramach analizowanych umów zainteresowana wykonywała na rzecz płatnika określone usługi polegające na oklejaniu próbek tkanin naklejką z numerem dla potrzeb tworzenia katalogu rollo, w ilości od kilku do kilkunastu tysięcy sztuk miesięcznie. Z treści umów i protokołów zdawczo-odbiorczych wynikało, że ich przedmiot został ujęty zbyt ogólnie i nie został zindywidualizowany. Przedmiot ten nie został również ustalony w sposób obiektywnie weryfikowalny. Umowa o dzieło jako umowa rezultatu musi zawierać kryteria, w oparciu o które możliwa będzie weryfikacja jej wykonania. Oznacza to, że wykonujący musi wiedzieć w oparciu o jakie przesłanki (parametry) dane dzieło ma być wykonane. Przesłanki te muszą mieć charakter cech indywidualnych. Wykonanie szeregu powtarzających się czynności, bez względu na to jaki rezultat czynność ta przyniesie, jest cechą charakterystyczną dla umów zlecenia (gdy chodzi o czynności prawne) oraz dla umów o świadczenie usług. W ocenie Sądu Okręgowego, istniała możliwość poddania wytwarzanych przez ubezpieczonego wyrobów sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Jak bowiem wynika z całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, zajmował się on samodzielnie oklejaniem próbek materiału naklejką z numerem i efekty jego pracy podlegały ocenie wyznaczonego w tym celu pracownika płatnika. Zdaniem Sądu pierwszej instancji fakt, że dana osoba (zamawiający, zlecający) przeprowadza kontrolę jakości wykonania usługi (w przypadku umowy o świadczenie usług – bada zachowanie przez usługodawcę należytej staranności) nie przesądza o tym, że czynność taka stanowi sprawdzian umówionego rezultatu na istnienie wad fizycznych i przemawia za zakwalifikowaniem umowy jako umowy o dzieło.

W konkluzji Sąd Okręgowy uznał, że między stronami doszło do zawarcia szeregu umów o świadczenie usług i ten stosunek prawny uzasadniał objęcie zainteresowanej ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 4 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm., dalej jako ustawa systemowa).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł płatnik składek, zaskarżając go w całości. Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 13 czerwca 2019 r., III Aua (...) oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że spór w sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy wskazane w zaskarżonej decyzji umowy zawarte przez płatnika składek z zainteresowaną miały charakter umów o dzieło, czy też umów o świadczenie usług, do których na podstawie art. 750 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, a w konsekwencji czy podlegał on ubezpieczeniu społecznemu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach wykonywania tych umów.

W oparciu o analizę treści umowy, jak też okoliczności jej zawarcia i realizacji Sąd drugiej instancji stwierdził, że strony łączyła umowa o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zlecenia. Sąd Apelacyjny stwierdził, że prace wykonywane na podstawie spornych umów były jedynie czynnościami starannego działania, kwalifikowanymi jako usługi. Prace polegające na umieszczaniu na próbkach tkanin numerów, aby w ten sposób stworzyć, zgodny z ustalonym dla wykonawców tych prac wzornikiem, katalog próbek materiałów, a w dalszej kolejności powielanie tych katalogów w dziesiątkach, setkach czy tysiącach, w żadnym przypadku nie stanowią dzieła, czy dzieł. Katalogi miały być wykonywane wyłącznie zgodnie z ustalonym wzornikiem, a wynagrodzenie było ustalane od ilości wykonanych kart. Płatnik przyznając, że katalogi były wykonywane według katalogu wzorcowego, tym samym potwierdził, że od początku zgodną wolą stron było wykonywanie prac polegających na tworzeniu katalogów z próbkami, które nie miały indywidualnego charakteru, ale powinny odpowiadać określonemu wzorcowi (wzornikowi).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w niniejszej sprawie celem zawartych przez strony umów nie było osiągnięcie zindywidualizowanego rezultatu w postaci konkretnie określonych przedmiotów, lecz wykonywanie szeregu typowych, powtarzalnych prac, polegających na odtwórczym wykonywaniu katalogów, bez własnej inwencji twórczej, a za to zgodnie z obowiązującym wzornikiem katalogu. Praca wymagała jedynie cyklicznego wykonywania umówionych czynności według

tego samego wzornika czy wzorników, a za należyte ich wykonanie uznawano wyłącznie taki katalog, który odpowiadał przedmiotowemu wzornikowi.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że wytwór pracy nie został przez strony wyraźnie określony w umowie, co jest właściwe dla umowy o świadczenie usług, a nie umowy o dzieło. Czynności miały prowadzić do rezultatu w postaci wykonania katalogu, lecz nie są one charakterystyczne dla umowy o dzieło, bowiem wynikają z pewnych powtarzalnych prac, nie wymagających cech indywidualizacji, a raczej tylko staranności działania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego przedmiot zawartych umów, jak i sposób ich wykonania, przemawiały za uznaniem, że płatnik składek zawierał z zainteresowaną umowy o świadczenie usług i ten stosunek prawny uzasadniał objęcie zainteresowanej ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 4 oraz art. 12 ust. 1 ustawy systemowej.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł płatnik składek, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie jak również uchylenie poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i zmianę zaskarżonej decyzji, przez ustalenie że zainteresowana nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz płatnika, oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego. Skarżący zarzucił naruszenie: 1) art. 627 k.c. w związku z art. 65 § 1 i § 2 k.c., przez ich niezastosowanie do ustalonego stanu faktycznego w wyniku błędnego uznania, że odwołującego i zainteresowaną łączył stosunek polegający na świadczeniu usług (w rozumieniu art. 750 w zw. z art. 734 k.c.), podczas gdy przedmiot stosunku prawnego łączącego strony uzasadniał przyjęcie, że strony łączyła umowa o dzieło; 2) art. 627 k.c., przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że o zakwalifikowaniu umów jako umów o świadczenie usług zawartych przez odwołującego z zainteresowaną, decyduje sam fakt wykonywania przez zainteresowaną prostych czynności powtarzalnych, w sytuacji gdy dla oceny, że zawarto umowę o dzieło, nazywaną również umową o „rezultat usługi” konieczne jest, aby działania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego indywidualnie oznaczonego rezultatu, i

ta czynność powinna być decydująca przy ustalaniu rodzaju zawartej umowy; 3) art. 750 w związku z art. 734 k.c., w wyniku błędnego zastosowania przez zakwalifikowanie stanu faktycznego ustalonego w sprawie do zakresu zastosowania powołanego przepisu, przez przyjęcie, że odwołującego i zainteresowaną łączył stosunek polegający na świadczeniu usług, podczas gdy zakres stosunku prawnego łączącego strony (w szczególności wykonanie konkretnie oznaczonego dzieła, które następnie było sprawdzane i odbierane przez odwołującego i dopiero wówczas wypłacono zainteresowanej za to dzieło określone wynagrodzenie) uzasadniał przyjęcie, że strony łączyła umowa o dzieło; 4) art. 353¹ k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie i wadliwe przyjęcie, że strony stosunku zobowiązaniowego dokonały takiego ułożenia stosunku prawnego, który w konsekwencji doprowadził do ukrycia konkretnego rodzaju umowy (tj. umowy o świadczenie usług) pod nazwą innej umowy (tj. umowy o dzieło) podczas gdy strony układając stosunek zobowiązaniowy, skorzystały z możliwości przewidzianej w art. 353¹ k.c. i w sposób – zgodny z dyspozycją tam zawartą – ułożyły stosunek zobowiązaniowy istniejący między nimi w sposób odpowiadający rzeczywistości; 5) art. 6 k.c., przez uznanie, że organ udowodnił, iż odwołującego i zainteresowaną łączyła umowa o świadczenie usług, w sytuacji gdy organ rentowy żadnym dowodem nie wykazał tych okoliczności; 6) art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 pkt 2 ustawy systemowej, przez jego zastosowanie i uznanie, że zainteresowana podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym z uwagi na świadczenie na rzecz odwołującego się usług, podczas gdy wobec zawarcia między zainteresowaną oraz odwołującym umowy o dzieło, zainteresowana nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym w okresie objętym postępowaniem; 7) art. 12 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 pkt 2 ustawy systemowej, przez jego zastosowanie i uznanie, że zainteresowana podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu, gdyż podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, podczas gdy wobec zawarcia między zainteresowaną a odwołującym się umowy o dzieło, zainteresowana nie podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, a w konsekwencji także wypadkowemu w okresie objętym niniejszym postępowaniem.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna płatnika składek okazała się nieuzasadniona.

Zaskarżony wyrok opiera się na założeniu, zgodnie z którym oceniana w niniejszej sprawie umowa jest umową o świadczenie usług, a nie umową o dzieło, gdyż taką kwalifikację uzasadniania ocena prawna treści oraz faktycznego sposobu wykonywania przez strony umowy, której przedmiotem było wykonanie określonych w umowach katalogów. Powyższa kwalifikacja opierała się na ustaleniu, zgodnie z którym celem zawartych przez strony umów nie było osiągnięcie zindywidualizowanego rezultatu w postaci konkretnie określonych przedmiotów, lecz wykonywanie szeregu typowych, powtarzalnych prac, polegających na odtwórczym wykonywaniu katalogów, zgodnie z obowiązującym wzornikiem. Czynności te miały prowadzić do rezultatu w postaci wykonania katalogu. Czynności takie nie są charakterystyczne dla umowy o dzieło, bowiem wynikają z pewnych powtarzalnych prac, nieprowadzących do wykreowania przedmiotu o cechach indywidualnych i wymagają jedynie staranności działania.

Zwrócić należy uwagę, że w okresie między przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania a jej rozstrzygnięciem w sprawach z odwołania płatnika dotyczących tego samego rodzaju umów i ich kwalifikacji prawnej zapadły już orzeczenia Sądu Najwyższego dzielące stanowisko Sądu drugiej instancji wyrażone w niniejszej sprawie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 maja 2021 r., III USKP 78/21 niepublikowany; z dnia 6 maja 2021 r., III USKP 63/21, LEX nr 3171909; z dnia 6 maja 2021 r., III USKP 58/21, LEX nr 3252261; z dnia 6 maja 2021 r., III USKP 57/21, LEX nr 3252735; z dnia 6 maja 2021 r., III USKP 41/21, niepublikowane oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 czerwca 2020 r., III UK 369/19, LEX nr 3029670; z dnia 20 lipca 2020 r., III UK 466/19, LEX nr 3160780; z dnia 20 stycznia 2021 r., III USK 10/21, LEX nr 3108643). W orzeczeniach tych podkreślono, że umowy o dzieło nie można redukować do samego efektu pracy, gdy zobowiązanie wykonawcy sprowadza się do starannego wykonywania

czynności. Wykonywanie umówionej pracy i nawet uzyskanie określonego rezultatu nie jest właściwe dla umów o dzieło, gdy znaczenie ma powtarzalna praca, której miarą jest ilość pracy (w sumie czas pracy), łączona z określoną starannością i zaangażowaniem zatrudnionego. Jest tak właśnie wtedy, gdy nie chodzi o jednostkowy (indywidualny) rezultat, lecz o zwykłe czynności manualne polegające na wykonywaniu określonego produktu w niemałej liczbie wedle ściśle określonego wzornika. Sąd Najwyższy w powołanych postanowieniach uznał, że zlecane do wykonania katalogi składały się na szerszą działalność wytwórczą (usługową) płatnika. Zawierane umowy były częścią tej działalności a rola wykonawcy polegała w istocie na starannej pracy, jako że zlecona praca nie była skomplikowana, miała być wykonana z powierzonych próbek materiałów i ściśle według wzornika. Istota świadczenia polegała na dokładności, staranności i powtarzalności, a nie na nadawaniu efektowi tych prac indywidualnego charakteru. Sąd Najwyższy stwierdził również, że określony z góry „rezultat” nie decydował o dziele, nawet gdy obejmował rodzaje i liczbę zamawianych katalogów (por. uzasadnienie postanowienia z dnia 24 czerwca 2020 r., III UK 369/19, LEX nr 3029670).

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 lutego 2017 r., I UK 123/16 (LEX nr 2269195) wyznaczenie ścisłej granicy między umową o dzieło a umową zlecenia (o świadczenie usług) nie jest łatwe, stąd niezbędne jest posłużenie się odpowiednimi kryteriami dyferencyjnymi. Kluczowe jest sprecyzowanie dzieła, czyli pewnego określonego rezultatu pracy ludzkiej, konkretnego, indywidualnie oznaczonego, obiektywnie osiągalnego i pewnego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13, LEX nr 1455433; z dnia 22 listopada 2018 r., II UK 362/17, LEX nr 2580537; z dnia 12 sierpnia 2015 r., I UK 389/14, LEX nr 1816587; z dnia 22 listopada 2018 r., II UK 362/17, LEX nr 2580537; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2020 r., II UK 453/19, LEX nr 3212602.). Z dotychczasowego orzecznictwa wynikało, że przedmiotem umowy o dzieło nie musi być żaden unikatowy wytwór, do wykonania którego niezbędne są jakieś szczególne umiejętności artystyczne (twórcze), bowiem dziełem może być np. stół wykonany na zamówienie, wyremontowany lokal, wyczyszczona odzież czy przepalenie złomu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 marca 2020 r., III UK 51/19, LEX nr 2736268; z dnia 2 września 2020 r., I UK 170/19, LEX nr 3062762;

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2021 r., I USK 126/21, LEX nr 3229376). Dzieło powinno jednak posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy indywidualne cechy umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 kwietnia 2019 r., II UK 577/17, LEX nr 2642735; z dnia 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411). Również liczba rzeczy, która ma być wytworzona w ramach umowy, jest irrelevantna dla określenia charakteru takiej umowy, ponieważ przepisy nie zastrzegają warunku w postaci możliwości wykonania w ramach jednej umowy jakiejś określonej liczby artykułów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2013 r., III UK 126/12, OSNP 2014 nr 9, poz. 135).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono także pogląd, zgodnie z którym nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy – materialnych bądź niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. Wprawdzie dzieło nie musi być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, powinno jednak posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411; z dnia 17 grudnia 2019 r., III UK 393/18, OSNP 2021 nr 1, poz. 6). Na tej podstawie przyjęto, że jako umowy o świadczenie usług należy kwalifikować umów, których przedmiotem było zamówienie uszycia określonej liczby kompletów ubrań wykonanych według dostarczonego przez zamawiającego szablonu. Uznano bowiem, że określenie jako przedmiotu umowy wykonywania seryjne przedmiotów według wzoru dostarczonego przez zamawiającego akcentują rolę czynności, a nie jej rezultat (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 stycznia 2017 r., II UK 639/15, LEX nr 2254794; z dnia 17 grudnia 2019 r., III UK 393/18, OSNP 2021 nr 1, poz. 6).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, w związku zarzutami koncentrującymi się wokół kwestii, czy sporne umowy są umowami o dzieło czy umowami o świadczenie usług, należało ustalić, czy w treści i sposobie ich wykonywania przeważają cechy jednej z tych umów. Istotne (pomocne) przy

kwalifikacji takiej umowy jest też uwzględnienie okoliczności towarzyszących jej zawarciu. Ocena materialnoprawnych skutków zaskarżonego orzeczenia zamyka się zatem w ustaleniach faktycznych. Okoliczności faktyczne dotyczące sposobu wykonywania umów, przekładają się na sposób interpretacji przepisów prawa materialnego. Pozwala to stwierdzić, że w sprawie nie doszło do wskazanych naruszeń w obrębie art. 627 k.c., art. 750 k.c., art. 734 k.c. jak również art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 pkt 2 ustawy systemowej. Przyjęta przez skarżącego argumentacja skupia się przede wszystkim na ostatecznym efekcie czynności, pomijając specyfikę przedmiotu i sposobu wykonywania umów. Należy zwrócić uwagę, że Sąd Apelacyjny rozstrzygnął, że nie chodziło o wykonanie katalogu jako dzieła, lecz o wykonywanie stałych i powtarzalnych czynności, polegających na wykonaniu określonych kart (oklejaniu) a z nich określonych katalogów ściśle według wzorca, a także wykonanie określonych czynności – pocięcie pasów tkaniny. Wynikiem takiej staranności jest rezultat, który nie jest dziełem w rozumieniu art. 627 k.c. (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 czerwca 2020 r., III UK 369/19, LEX nr 3029670; z dnia 20 lipca 2020 r., III UK 466/19, LEX nr 3029670; z dnia 20 stycznia 2021 r., III USK 10/21, LEX nr 3108643). Sąd Apelacyjny trafnie zwrócił uwagę, że wzorce poszczególnych katalogów były tworzone przez pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, natomiast ich powielanie było powierzane na podstawie spornych umów. Stworzenie wzorca katalogu mogłoby spełniać kryteria dzieła w rozumieniu art. 627 k.c. Za dzieło nie można jednak uznać wiernego odtworzenia katalogu przez wykonywanie powtarzalnych czynności. Dla płatnik istotne było staranne wykonanie czynności (oklejenie określonych kart, a także pocięcie pasów tkaniny) prowadzących do powielenia wcześniej opracowanego wzorca katalogu. Dodatkowo wypada zauważyć, że wynagrodzenie było ustalane w zależności od liczby przygotowanych kart, a nie za wykonanie katalogu.

Przy dokonanej powyżej jurydycznej kwalifikacji umów, o które chodziło w niniejszej sprawie, nieuzasadnione są także wszystkie inne zarzuty podniesione w podstawach skargi kasacyjnej.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, skarga kasacyjna podlegała oddaleniu z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.